

**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

Tash Aw

Harta lumii nevăzute

Traducere din engleză de
FLORICA SINCŪ

HUMANITAS
fiction

Redactor
ANDREEA RĂSUCEANU

Coperta
ANGELA ROTARU

TASH AW
MAP OF THE INVISIBLE WORLD
Copyright © 2009 by Tash Aw
All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2012, pentru prezenta versiune românească

EDITURA HUMANITAS FICTION

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 021 311 23 30 / 0372 189 509

ISBN 978-973-689-483-1
Descrierea CIP este disponibilă
la Biblioteca Națională a României.

Pentru surorile mele L.L. și S.L.

N-am avut eu cândva o copilărie adorabilă, eroică și formidabilă, de înscris pe foaie de aur, n-am avut eu parte de un noroc nemaipomenit?

Rimbaud, *Dimineața*

Vocea nu i s-a auzit decât câteva clipe. A plutit un tremur în aer, nu s-a mai repetat niciodată.

Pramoedya Ananta Toer, *Yang Sudah Hilang*

„Visele mele sunt ca veghea celorlalți... Memoria mea, domnule, e o grămadă de gunoaie!“

Jorge Luis Borges, *Memoria lui Funes*

Când s-a întâmplat în cele din urmă, n-a fost nimic violent, nici dramatic. De altfel, s-a și terminat foarte repede, iar odată cu asta Adam a rămas din nou singur. Ascuns în umbra deasă a tufișurilor, iată ce a văzut.

Soldații săriseră din camion pe pământul nisipos. S-au scuturat de praf, și-au îndreptat pantalonii suflecați, și-au potrivit cămășile. Mânele rulate până deasupra coatelor le scoteau la iveală brațele slabe, firave, și erau strânși în centuri atât de late, încât li se întindeau până peste piept. Râdeau, glumeau și se prefăceau că dau cu piciorul unii într-alții. Erau încălțați cu bocanci prea mari pentru ei, iar când alergau arătau ca niște sunt clovni. Nu-s decât niște băieți ca mine, se gândea Adam, atâta doar că ei au arme!

Când s-au apropiat de treptele verandei au șovăit și au schimbat câteva cuvinte. Erau prea departe, el n-a putut să audă ce-și spuneau. Apoi doi dintre ei au intrat în casă, iar când au ieșit, erau cu Karl. Nu-i puseseră cătușe. Până să urce în camion și să dispară după prelata lăsată, i-a urmat fără grabă, cu mersul lui greoi. De la distanță părea și el mic, asemenea lor, asemenea celorlalți copii, doar că el avea părul deschis la culoare și pielea roz.

Stai! Adam a vrut să-l cheme, să țipe la Karl să se întoarcă. Nu pleca, i-a venit să strige. Dar a rămas tăcut și nemișcat, ascuns în frunzișul des și plin de ghimpî. Acum era în stare să se stăpânească și să tacă, își ținea respirația și număra rar până la zece. Cu multă vreme în urmă învățase să-și controleze astfel frica.

Camionul a dat înapoi, apoi a țâșnit înainte, stârnind nisipul și ridicând un nor de praf. Pe unul dintre obloane fusese schițat cu creta un penis și alături scria ÎN MĂ-TA. Cerul era acoperit, jos și neguros, îngreunat de apă. Așa era de câteva zile; nu mai plo-uase de multă vreme, dar acum se apropia furtuna. Toată lumea dorea să plouă.

Adevărul e că Adam nu se mirase de venirea soldaților. Toată luna fuseseră semne prevestitoare ale unei nenorociri de neocolit, însă parcă numai el le văzuse. Marea se agitase săptămâni de-a rândul, iar pământul fremăta atât cât să stârnească suspiciunea unui cutremur. Într-o noapte, Adam fusese trezit de o asemenea clătinare, iar când se duse la ușă și privise afară, cocotierii unduiau în toate părțile, cu toate că nu se simțea nici o adiere de vânt. Simțea că nu mai e sigur pe picioare, iar pentru o clipă n-a mai știut dacă nu cumva era chiar el cel care se leagănă, și nu copacii. Pisica roșcată cu pete albe, care își petrecea ziua-ntreagă alergând pe acoperișul de iarbă după șoriciei și șopârle, a început să se târască încetișor, nesigură, de parcă îmbătrânise dintr-o dată, până când, într-o dimineață, Adam a găsit-o moartă pe nisip, cu gâtul strâmb, răsucit spre cer.

Apoi a fost întâmplarea de la oraș. Un bătrân venise pe bicicletă din satul lui dintre dealuri să cumpere orez de la negustorul chinez. Tocmai se întorsese de la Mecca, a povestit el, hagiâlăcul e o cinste, dar costă mult. În anul acela recolta fusese prăpădită, anotimpul secetos ținuse prea multă vreme, iar acum nu mai avea nimic de-ale gurii. A cerut să cumpere pe datorie, dar negustorul i-a tăiat-o scurt. Cu un an în urmă au fost prea mulți șoareci, a zis, anul ăsta-i secetă. La anul o să fie vreun cutremur și peste doi ani inundații. Mereu se-ntâmplă câte ceva în insula asta nenorocită. Nimeni n-are nici un bănuț, toți cei din oraș o să zică la fel. Prețurile au crescut, dar nu-i vina nimănui: dacă nu plătești peșin, nu poate nimeni nimic pentru tine. Așa că bătrânul s-a dus să pună amanet inelul nevستی-sii, o pietricică, poate că de chihlimbar, prinsă într-o bentiță de argint. Chinezul de la casa de amanet l-a privit o clipă cu lupa și i l-a dat înapoi. E fals, a zis el dând din umeri, un fals ieftin. A ieșit cu scandal,

s-au încăierat, s-au înjurat, fără îndoială că și pe seama originii. Ceva mai târziu, când s-a lăsat noaptea, fierbinte și apăsătoare, cineva, nu-i limpede cine, a stropit cu benzină ușa casei de amanet și a aruncat pe ea un chibrit aprins. Casele tradiționale din lemn de pe insulă, dintre care n-au mai rămas multe, ard la repezeală, așa că în jumătate de oră totul a fost înghițit de flăcări. N-a scăpat nimeni cu viață. Prăvăliile chinezilor au rămas închise trei zile la rând, nimeni n-a mai cumpărat nimic. Dintr-odată au început să se bată unii cu alții prin tot orașul. Toți ziceau că veniseră comuniștii de pe vreo mare insulă ca să profite de frământări. Bande de tineri bântuiau pe străzi înarmați cu macete și umpleau zidurile de graffiti. *MOARTE comuniștilor! Ducă-se la dracu' chinezii!*

Pentru Adam fusese ca un articol de ziar devenit realitate, imaginile ieșeau din pagină și prindeau viață. Rămășițele de bârne ale caselor arse, vopseaua sângerie de pe pereți. Străzile pustii. Adam aflase că sunt tulburări și prin alte locuri din Indonezia. Auzise că ar fi un fel de revoluție, însă ceva deosebit de cele din Franța, din Rusia ori din China, despre care citise. Aici era ceva tulbure, nedeslușit, nimeni nu știa ce trebuie răsturnat și ce trebuie păstrat. Dar toate astea priveau Java și Sumatra, de partea cealaltă a acestei țări de insule înșirate pe mare ca algele zvârlite pe mal. Asta era ceea ce gândea lumea. Numai Adam a știut că nu erau în siguranță.

Karl refuzase să facă ceva. Nu s-a gândit nici o clipă să plece.

— Dar... a încercat Adam să protesteze. Citise ziarele, ascultase radioul și aflase că se petreceau tot felul de lucruri de-a lungul arhipelagului.

— De ce ar trebui oare să facem așa ceva?

— Din cauză că tu... Din cauză că noi, adică, tu... Tu ești *diferit!*

Doar ce deschisese gura, că a și știut ce i se va spune.

— Eu sunt la fel de indonezian ca oricare altul de pe insula asta. Așa spune și pașaportul meu. Culoarea pielii n-are nimic de-a face cu asta, ți-am spus-o mereu. Iar dacă vine poliția să mă ia, o să spun același lucru. N-am comis nici o crimă, sunt la fel ca toți ceilalți.

Așa că au rămas. Au rămas, iar soldații au venit. Adam avu-
sese tot timpul dreptate, fusese încredințat că soldații aveau să
vină după ei. Drept e că-și închipuise că o să fie închis împreună
cu Karl, la Surabaya sau altundeva pe o insulă mare, poate chiar
la Jakarta, însă acum rămăsese singur. Era prima dată în viața lui
când era singur, prima dată în viața *asta* cel puțin.

După plecarea camionului, a așteptat îndelung în tufișuri. Nu
știa ce așteaptă, oricum, a așteptat ghemuit, cu fundul aproape
lipit de pământ, cu genunchii strânși sub bărbie. La venirea serii,
când briza se pornise iarăși, s-a întors acasă și s-a așezat pe verandă.
A stat și a tot așteptat până la căderea nopții, până ce n-a mai
văzut nimic în afara siluetelor copacilor, proiectate pe întinderea
nesfârșită a mării, când s-a mai potolit.

Noaptea cade grabnic pe insule, apoi nu se mai vede nimic.
Lampa luminează bine în jur, însă dincolo de acest spațiu de
strălucire lăptoasă nu rămâne nimic. Dealurile, pădurile pitice,
malul stâncos, plajele de nisip negru nu se mai zăresc, formele care
le separă unele de altele dispar. Astfel încât, rămas nemișcat în
întuneric, numai respirația lui liniștită arată că Adam continuă să
fie acolo, continuă să aștepte.

El e Adam. A venit să trăiască în această casă pe când avea cinci ani. Acum are șaisprezece și nu-și amintește de nimic dinaintea sosirii lui aici.

Uneori se scoală tresărind, trezit nu de vreun coșmar, ci mai degrabă de o senzație neliniștitoare că s-ar afla cu ochii ațintiți la un enorm spațiu gol, ceva care aduce cu gura larg căscată a unui puț fără fund și că e atras de adâncimea aceea. Atunci se trezește, pentru că nu suportă golul nesfârșit. Imaginile copilăriei nu-l însoțesc nici când închide ochii și se străduiește să le reconstituie în minte. Între trezie și somn, când pune capul pe pernă, își lasă mintea să rătăcească, sperând că în acea noapte viața de dinainte va străbate în sfârșit prin crăpături și îi va umple visele ca un torent fierbinte și învolburat, încărcat de amintiri. Aceasta nu se întâmplă însă niciodată, așa că nopțile îi sunt pustii și fără vise.

Uneori, arareori, întrezărește frânturi dintr-o imagine, una singură, ceva care abia pâlpaie, pentru a dispărea imediat: mucegaiul negru de pe un perete de beton, lemnul zgâriat al picioarelor unei bănci de școlar, tavanul unei încăperi lungi și întunecoase, o pânză, o masă cu tablă într-atât de roasă de carii, încât, dacă își plimbă degetele pe ea, nu dă decât de găuri. Ar mai fi și unele sunete. Ploaia pe un acoperiș de tablă zăngănind ca niște cuie scurătate într-o uriașă cutie de tinichea. Și un soi de murmur ciudat, o rumoare de vorbe stăpânite și monotone, mai degrabă șoptite. Nu distinge altceva decât o șopocăială, un cor de sâsâieli. Sunetele acestea umplu o mare încăpere, ceva ca un dormitor comun pe

care, fără îndoială, Adam nu e-n stare să și-l reprezinte. Iar uneori, pe când face câte ceva cât se poate de obișnuit, cum ar fi să se ducă la oraș cu bicicleta, să dea grăunțe puilor de găină ori să înoate dincolo de recif ca să privească rămășițele epavelor, câte-o vorbă îl străfulgeră. Scoică. Paști. Zăpadă. Și de îndată pricepe că vorba aceea ține de fosta lui viață la orfelinat.

Doar că acele resturi de vorbire și de imagini nu se potrivesc între ele astfel încât să alcătuiască un ansamblu mai cuprinzător ori mai încheat, ele rămân piese risipite ale unui mozaic spart, de prea puțină însemnătate pentru Adam. Nu sunt nici persoane, nici chipuri, nici trupuri, nici măcar animale nu găsește în amintirile lui, dacă toate acestea ar avea de ce să fie numite amintiri.

Existaseră momente când Adam resimțise dureros lipsa amintirilor. Cu câțiva ani în urmă, pe când hormonii pubertății îl făceau lesne să se înfurie, îl tulburau și-l împingeau să se poarte nebunește, a cerut să i se vorbească despre părinții lui. Îi reproșase lui Karl că nu-i spune nimic despre ei, că i-a furat viața de până atunci, că-l ține departe de adevăr. La întrebarea vreunui musafir, răspundea că-l cheamă Adam, că n-are alt nume. În astfel de ocazii se simțea răzbunat de stângăcia lui Karl, care nu găsea vorba potrivită, zâmbea stingher, tăcea, iar musafirii râdeau, se prefăceau că se amuză. Acum Adam pricepe că n-avusese dreptate să se poarte așa și se simte el însuși stingherit când își aduce aminte de perioada aceea dificilă din viața lui. Nu existau secrete de dezvăluit, acum știa. Învățase că viața trebuie trăită în prezent

Tocmai asta își spune acum, așezat pe o treaptă a verandei acestei case întunecate și abia părăsite de stăpân. Odată sosit aici, a trebuit să învețe cum să trăiască printre străini. Acum se vede silit s-o ia de la cap. Când se uită la acest interior, care iar i se pare ciudat și străin, încearcă să retrăiască primele zile petrecute acolo, felul în care trecutul se desprindea de prezent și încetase grabnic să mai însemne ceva. Zece-unsprezece ani, n-a fost prea multă vreme... Dacă și-ar aduce aminte ce se întâmplase atunci, poate că ar fi în stare să facă și acum la fel.

Viața lui Adam a început să prindă contur în ziua când Karl l-a adus de la orfelinat. Imaginile s-au conturat mai bine, mirosu-

rile au devenit mai pătrunzătoare, emoțiile s-au limpezit, iar bezna mocirloasă a trecutului a început să se scurgă treptat în depărtare.

Asemenea unui mic animal într-o casă nouă, Adam nu îndrăznește în primele zile să se îndepărteze de camera lui (într-adevăr, mult mai târziu, Karl avea să compare înfățișarea lui Adam de atunci cu a unui pui abia ieșit din găoace sau cu cea a unui pui de pisică, iar dacă lucrul acesta nu i-a făcut plăcere lui Adam, a fost doar pentru că era adevărat). Fuseseră prea multe de-află și de știut, prea multe lucruri străine, fără legătură cu ce cunoscuse până atunci. Pârâitul neîntrerupt al radioului, vocile acelea îndepărtate care vorbeau limbi cu neputință de înțeles... Cotoarele colorate ale unor cărți voluminoase... Obiectele nemaivăzute răspândite prin toată casa (despre care curând avea să afle că erau niște lucruri cât se poate de obișnuite, o mașină de scris ori un binoclu, dar care la vremea aceea îi păreau fantastice, amenințătoare)... Și, mai presus de orice, acest om ciudat care își cam trăgea un picior și părea la fel de rezervat ca Adam. Se ținea la distanță, și, în ciuda zâmbetului său blajin, Adam băgase de seamă că se uita la el cu stînghereală, de parcă i-ar fi fost teamă. De trei ori pe zi îi lăsa mâncarea pe măsuta din apropierea patului.

— Mulțumesc, domnule, îi spunea Adam când, la ieșire, îl lăsa să contemple de unul singur lucrurile noi care îl înconjurau.

Într-o zi, acest om, al cărui nume, Karl, îl aflase între timp, a șovăit când așeza mâncarea pe măsuta pătrată. Mirosul iute al supei de legume a umplut camera și i-a făcut poftă.

— Nu-mi mai spune *domnule*. Zi-mi *tată!* a spus Karl. Apoi a ieșit din cameră încă și mai iute decât de obicei, parcă înfricoșat de vorbele rostite.

Caraghios, se gândise Adam. N-avea cum să-l socotească tată pe omul acela și nici *nu-i trecea prin gând* s-o facă. Era atât de deosebit, nu semăna cu nici unul dintre cei cunoscuți de el până atunci, arăta ca o făptură închipuită, scoasă din cine-știe-ce basm fantasmagoric, cu părul lui blond, nu foarte diferit de culoarea pielii, cu niște ochi cu nuanțe schimbătoare, uneori verzi, alteori cenușii, diafani, ca niște cristaluri care au prins viață, cu obraji rozalii și cu un nas care, într-un fel ciudat, de-a dreptul absurd,